

Projekt lægmandsreform

Status 16. september 2026

Arbejdsgruppen har arbejdet hele året med et oplæg om hvordan lægfolk igen kan komme til at spille en væsentlig rolle i den offentlige forvaltning – og dermed styrke befolkningens tillid til offentlige beslutninger. Oplægget ventes færdigt i løbet af oktober, og vil så blive sendt til kommentar hos Forums faglige rådgiverpanel, før det bliver sat til almindelig debat i Forum i slutningen af året.

Hvor der i de senere år har været voksende interesse for borgerinddragelse i store politiske afgørelser, har interessen for at inddrage borgere i de beslutninger, som offentlige myndigheder træffer hele tiden. Der er ellers solide og positive traditioner i retsplejen (domsmænd og nævninge). Det var også tilfældet i bl.a. ejendomsvurderingen frem til begyndelsen af dette århundrede, hvor politikere og embedsmænd bestemte, at det var meget visere at klare vurderingsopgaven digitalt. Det fortryder de nok i dag, og flere kigger bl.a. til Norge, der har en langt stærkere tradition end vi for at inddrage lægfolk.

Betænkningens **første del** definerer lægmandsbegrebet og giver eksempler på de talrige og varierende former for inddragelse af lægfolk, som vi finder i udlandet. Den skitserer, hvordan lægfolk kunne tænkes at bidrage i forskellige dele af den offentlige beslutningsgang.

I anden del gennemgås de centrale argumenter for inddragelse af lægfolk og de forbehold og modargumenter, der også må tages i betragtning. De fører i mange tilfælde til en konklusion om, at inddragelse af lægfolk er en dårlig ide. I andre tilfælde stiller de krav til, hvordan inddragelsen bør foregå, herunder hvad det kræver af professionel støtte, hvis lægfolkene skal spille en meningsfuld rolle på et givet område. Analyserne i del 2 leder til nogle kriterier for, hvor i det offentlige, det kunne give mening at undersøge lægfolksinddragelse nærmere.

I del tre identificeres områder af forvaltningen, hvor der kunne være argumenter for at inddrage lægfolk - bl.a. fordi der i mange tilfælde sættes spørgsmålstejn ved de afgørelser, der træffes i dag. Det gælder fx afgørelser på det sociale område om forlængelse af sygedagpenge, tilkendelse af fleksjob og førtidspension og kompensation for handicap. Det gælder en række familieretssager, klager på miljø- og planområdet, og sundhedsområdet med tvangsindgreb i psykiatrien og det helt nye politiske forum, sundhedsrådene, der fulgte med sundhedsreformen i 2024. Endelig overvejes mulighederne for at inddrage lægfolk i behandlingen af klager over politiet, de nye ungdomskriminalitetsnævne og løsningen af mindre konflikter bl.a. mellem naboer. Listen viser, at det giver mening at drøfte lægmandsinddragelse over et bredt felt, ikke kun på små, isolerede områder, og eksempellisten er på ingen måde udtømmende. Der stilles dog mange krav til de rammer, som samfundet må sætte op om sit lægmandsvæsen.

Del fire tegner hovedlinjerne i en ambitiøs lægmandsreform, der gør et trecifret antal borgere delagtige i styringen af samfundet og udbreder forståelsen af de beslutninger, der træffes i det repræsentative demokratis navn. Et afgørende punkt er at oprette Lægmandsinstitutionen, en uafhængig, national institution med Ombudsmanden som forbillede men med ansatte over hele landet, der hjælper lægfolkene. Denne del beskriver, hvordan lægfolkene kan udvælges, hvordan de

trænes til samspillet med de professionelle forvaltninger og den skitserer de økonomiske og juridiske rammer for deres arbejde.

Del fem drøfter mere konkret, hvordan en række nye lægmandsorganer kunne se ud. Udgangspunktet er de områder, der blev udpeget i del 3, men nu sat i forhold til de overordnede linjer i den lægmandsreform, der blev beskrevet i del 4.

Projektejer: Anders Hede.

Projektgruppe: Morten Binder og Jacob Andersen.